

Lestip 'Franky'

Over het boek

Dit boek gaat over Sam, een jongetje dat gek is op robots en aan iedereen vertelt dat die op een verre planeet wonen. Op een dag knutselt hij met onderdelen van een stofzuiger, een bureaulamp, een radio en een bladerhark Franky in elkaar, zijn hoogsteigen robot. Sam houdt zijn vriendje verborgen voor zijn ouders en samen amuseren ze zich kostelijk. Maar op een dag zit Franky treurig uit het raam te staren en zegt hij niets meer. Tot er in de tuin een echt ruimteschip landt, met robots die wel heel erg op Franky lijken.

Auteur(s)

Leo Timmers

Uitgeverij

Querido / 2014

Aantal pagina's

48 p.

ISBN

9789045116891

Genre

Prentenboek

Doelgroep

2de kleuterklas, 3de kleuterklas

Trefwoorden

Auteur lestip

Stijn De Paepe

Aanzet

Je kan een duidelijke, vereenvoudigde, 'kaart' meebrengen van ons zonnestelsel met de zon en de negen planeten. Zorg ervoor dat de aarde goed herkenbaar is. Vraag de kleuters of ze weten wat ze op de plaat zien? Weten ze op welke afgebeelde bol wij wonen? Hoe zien ze dat? En wat zijn die andere bollen dan? Zien ze de zon? Hebben ze er een idee van of er op die andere bollen ook mensen of dieren leven? Hoe zouden die eruit zien? Net als wij of helemaal niet zoals wij? Toon vervolgens de laatste plaat uit het boek, waar je robot Franky in vol ornaat ziet wuiven van op zijn planeet. Je kan vragen of die buitenaardse wezens er zo kunnen uitzien, volgens Sam namelijk wel.

Verwerkingsactiviteiten

Franky spreekt

Beeld

Franky kan spreken, alleen kunnen wij dat niet verstaan. Leo Timmers transcribeert Franky's taal tot een

compositie van, soms via lijntjes verbonden, zwarte stippen. Laat de kleuters geconcentreerd kijken naar de prent waarop Sam en Franky afscheid nemen. Franky's soortgenoten zijn geland en Franky staat op het punt mee te gaan. Hoewel Sam zijn vriend zal missen, houdt hij zich flink en zegt:

'Ze willen dat je meegaat, Franky.'

'Je hoort bij hen.'

'Wees voorzichtig.'

'Goede reis.'

'Kom je nog eens terug?'

'Ik zal je missen, mijn vriend.'

Franky zegt vier zinnnetjes terug in zijn geel omrande geheimtaaltje. Wat zou hij zeggen, volgens de kinderen? En waarom lijkt hen dat logisch? Aan Franky's glazige radioblik zie je in elk geval dat dit afscheid hem niet onberoerd laat. Stel nu aan de kleuters voor om een Nederlands – Frankiaans woordenboek te maken. Ontleen een Nederlands – Arabisch/Chinees/Grieks woordenboek (één waarvan het taalsysteem verschilt van het onze) en demonstreer hoe zo iets werkt door bijv. het woordje 'robot' op te zoeken. Laat zien hoe het woord er in dat andere taalsysteem uitziet. Als er toevallig kleuters in je klas zitten die de geschreven taal thuis al gezien hebben, gebruik je natuurlijk die extra talenkennis. Merk op dat ook Franky's taal er één is met tekens die ze in het Nederlands niet gebruiken. Voorzie een aantal woordkaarten met afbeeldingen en benamingen in drukletters. Zorg dat je zowat het hele alfabet bestrijkt, maar dat de link tussen beeld en woord wel ondubbelzinnig is: geen fles cola als het woord 'fles' is, zodat kleuters niet kunnen denken dat ze cola schrijven. Werk met een map, een register of een schrift dat per letter gerubriceerd is, zodat de kleuters aan het eind van de rit een heus Nederlands-Frankiaans lexicon ter beschikking hebben. Zo gaan ze aan de slag en schrijven naast het woord in het Nederlands een woord in hun beste Frankiaans: met bolletjes en streepjes, gebaseerd op de manier waarop Leo Timmers het robottaaltje vormgeeft. Kleuters die daar zin in hebben, mogen het woord er ook bij tekenen. De kinderen kunnen in de voormiddag aan het woordenboek werken, waarna het – in de namiddag – terecht komt in de huis- of poppenhoek waar ze het verhaal naspelen en kunnen opzoeken wat de robot precies zegt. Tip: Het [azart-alfabet van Rombouts en Droste](#) kan kleuters die – eerder dan Franky's taal te transcriberen – zelf een schrijfsysteem willen ontwikkelen, wellicht inspireren.

EINDTERMEN

- Kleuter - Nederlands - Lezen 3.1
- Kleuter - Nederlands - Schrijven 4.2
- Kleuter - Nederlands - Taalbeschouwing 5.3

Klank

Het is nu duidelijk hoe de taal van Franky eruit ziet, maar hoe zou die klinken? Neem het zelfgemaakte Nederlands-Frankiaans woordenboek ter hand en doorblader het samen met de kleuters in de kring. Hoe zegt Franky appel, papa of Sam? Toon opnieuw de prent van het afscheid en laat de kleuters een rollenspelletje spelen. Iemand speelt Sam en die zegt wat Sam zegt in het boek. Franky reageert in het Frankiaans. Speel ook andere situaties uit het boek na.

EINDTERMEN

- Kleuter - Muzische vorming - Drama 3.3
- Kleuter - Muzische vorming - Drama 3.4
- Kleuter - Nederlands - Taalbeschouwing 5.1
- Kleuter - Nederlands - Taalbeschouwing 5.2

Klank en beeld

Er zijn robots van wie de spraak heel erg lijkt op die van ons, alleen spreken ze elke lettergreep apart uit. Toon bijv. een filmpje uit de oude doos waar het robotje Robin uit Bassie en Adriaan praat, of laat een gelijksoortig filmpje zien, zolang de kleuters maar horen dat de ro-bot in zul-ke stuk-jes praat. Een plezierig alternatief voor het lettergrepen klappen en minstens even nuttig. Hoe beweegt zo'n robot ondertussen? Hoe klinkt een oude robot? En een robotbaby'tje? Kennen de kleuters [Zora](#), de 'zorgrobot'?

EINDTERMEN

- Kleuter - Muzische vorming - Drama 3.3
- Kleuter - Nederlands - Taalbeschouwing 5.1
- Kleuter - Nederlands - Taalbeschouwing 5.5

Kitchen aids

Franky heeft een harkhand en een kniphand, waardoor hij uiterst handig is in de tuin. Zo zie je hem virtuoos buxusboompjes figuursnoeien, niet toevallig in een maan-, ster- en planeetvorm. Best handig dus, zo'n robot. Bestaan zulke wondermachinemensen in het echt? De kleuters hebben thuis wellicht al van keukenrobots gehoord. Zien die eruit als Franky? En wat kunnen die? En hebben ze al onbemande grasmachines en stofzuigers zien rondsnorren? Hebben de kleuters nog klussen in hun hoofd waarbij ze gerust hulp van een robot zouden kunnen gebruiken? Van welke karweitjes houden ze bijv. niet echt? Dromen ze van een opruimrobot? Of hadden ze aan een afdroogautomaat gedacht? Zijn er ook dingen die ze moeten doen, maar waar ze zichzelf niet zo handig in vinden? Willen ze een supersonische veterstrikker of misschien een volautomatische haarwasrobot? Of misschien vinden ze het tijd dat papa of mama hulp in het huishouden krijgen, die hebben het zo druk. Staf de afstoffer en Bill de boodschaprobot staan ter hunner beschikking. Hou het niet bij bedenken en praten alleen, maar zet de uitvinders aan het werk in hun atelier. Willen ze hun gat in de markt robot kleien? Willen ze hem uittekenen? Of gaan ze meteen aan de slag met het gerecycleerde materiaal uit de eerste werkvorm? Zorg er in elk geval voor dat ze hun dromen zicht- en/of tastbaar kunnen maken.

EINDTERMEN

- Kleuter - Muzische vorming - Beeld 1.5
- Kleuter - Nederlands - Spreken 2.12
- Kleuter - Wereldoriëntatie - Techniek (kerncomponenten van techniek) 2.1
- Kleuter - Wereldoriëntatie - Techniek (techniek als menselijke activiteit) 2.3
- Kleuter - Wereldoriëntatie - Techniek (techniek als menselijke activiteit) 2.4

Kringlooprobots

Verzamel geruime tijd op voorhand een heleboel elektronica: versleten stofzuigers, kapotte zaklampen, uitgebluste kruimeldieven, een oude mixer, ... Betrek ook de ouders bij deze zoektocht. Zorg voor voldoende bruikbaar hechtingsmateriaal: stevige ijzerdraad, dikke en dunnere tape en touw. Je zorgt ervoor dat geen van deze apparaten nog in actie kan schieten: haal alle batterijen eruit en zie erop toe dat alle gevaarlijke uitsteeksels verwijderd zijn. Je legt het boek binnen handbereik, maar zet de kleuters er zeker niet toe aan om Franky te kopiëren. Het is de bedoeling dat ze hun eigen ruimtewezens creëren in het robotatelier. Je kan een aantal extra afbeeldingen van diverse robots en ruimtetuigen in de klas plaatsen – want er mag misschien ook wel een ufo bij – om hen te inspireren.

EINDTERMEN

- Kleuter - Lichamelijke opvoeding - Motorische competenties (groot-motorische en klein-motorische vaardigheden in gevarieerde situaties) 1.29
- Kleuter - Muzische vorming - Beeld 1.4
- Kleuter - Wereldoriëntatie - Techniek (techniek als menselijke activiteit) 2.4
- Kleuter - Wereldoriëntatie - Techniek (techniek als menselijke activiteit) 2.5

Panamarenko

Het ruimteschip dat Franky en de zijnen vervoert, doet denken aan de Bings van Panamarenko: 'Bing II' en 'Bing of the Ferro Lustró'. Zie hiervoor de website van het [House of Contemporary Art](#). Een bezoek aan het Panamerenkohuis in de Biekorfstraat in Antwerpen, loont zeker de moeite. De kleuters zullen in de kunstenaar meteen een voorloper van het hoofdpersonage uit Franky herkennen. En met een goede gids, die de link tussen de speelse uitvindingsgeest van Panamarenko en het kinderbrein concretiseert, zal een rondleiding in dit atelier tot de verbeelding spreken en kleuters inspireren tot verdere eigen creaties. Reserveren kan via de site van het [Muhka](#).

EINDTERMEN

- Kleuter - Muzische vorming - Beeld 1.1
- Kleuter - Muzische vorming - Beeld 1.3
- Kleuter - Muzische vorming - Attitudes 6.5

En verder...

Je zorgt uiteraard voor een ruimtereizigershoekje, met boeken en platen waarmee de kleuters concreet kunnen dromen en denken over het universum. Een maquette – bijv. in de vorm van een mobiel – van het zonnestelsel met de planeet van Franky eraan toegevoegd, is een leuke extra.

EINDTERMEN

- Kleuter - Wereldoriëntatie - Natuur (levende en niet-levende natuur) 1.4
- Kleuter - Wereldoriëntatie - Ruimte (ruimtelijke ordening) 6.9

Bibliografie

Hallo aarde, hier Sterre / Simon Puttock en Philip Hopman (ill.) (Van Goor, 2005)

Ruimtereis / Jan Jutte (Leopold, 2004)

Mijn maansteentje / Eric Battut (De Eenhoorn, 2006)